

Η ελληνική επανάσταση του 1821

Μέρος 11ον

Οι φιλέλληνες

Μετά από την αναγκαστική διακοπή (ασθένεια), της καταγραφής των σκέψεών μας, για το μεγάλο έπος της ελληνικής επανάστασης του 1821, ήρθε η στιγμή να συνεχίσουμε και να πούμε δύο λόγια για τους Φιλέλληνες.

Ας θυμηθούμε τι ανέφερε ο γέρος του Μωριά: «Ο κόσμος μας έλεγε τρελούς. Ημείς αν δεν είμεθα τρελοί, δεν εκάναμε την επανάσταση». Τρελός, λοιπόν, πρέπει να ήταν κάποιος, για να ορθώσει το ανάστημά του, ενάντια στην τότε Οθωμανική δυναστεία. Μήπως και τώρα δεν είναι «τρέλα», να πας κόντρα στην «νέα» καταστρατήγηση των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Αυτή όμως η λεγόμενη τρέλα των Ελλήνων, αποτέλεσε πηγή έμπνευσης, για αρκετούς ζωγράφους και λογοτέχνες της Ευρώπης και της Αμερικής, τους οποίους αποκαλούμε Φιλέλληνες. Με τον όρο φιλέλληνας (φίλος + Έλληνας), χαρακτηρίζεται κάποιος, ο οποίος συμπαθεί και στηρίζει την Ελλάδα.

Περισσότεροι από 1200 Ευρωπαίοι (Γερμανοί, Γάλλοι, Άγγλοι,...) συμμετείχαν ενεργά στον ένοπλο αγώνα ενάντια στο βάρβαρο κατακτητή. Παράλληλα σχηματίστηκαν Φιλελληνικές επιτροπές σε μεγάλες πόλεις του εξωτερικού, με σκοπό την ενίσχυση του αγωνιζόμενου λαού με υλικά μέσα (τροφές, χρήματα, φάρμακα,...), οι οποίες παρείχαν ηθική υποστήριξη, με δημοσιεύσεις σε έντυπα και εφημερίδες, καλλιτεχνικά έργα και συναυλίες. Συνήθως ήταν ρομαντικοί ιδεαλιστές (ιδίως φοιτητές), λάτρεις της αρχαίας Ελλάδας, αλλά και διωκόμενοι για την δράση τους επαναστάτες, όπως ο Ιταλός κόμης Σανταρόζα. Το κίνητρό τους ήταν η ιδέα της ελευθερίας, που αποτελεί το υπέρτατο αγαθό, **η ελευθερία δεν χαρίζεται. Αντιθέτως κατακτιέται.** Στην επανάσταση της ανεξαρτησίας των Ελλήνων, είδαν τον αιώνιο αγώνα ανάμεσα στον Δαβίδ και στον Γολιάθ. Οι καλλιτέχνες βρήκαν την ευκαιρία να διαμαρτυρηθούν κατά των συντηρητικών κυβερνήσεων της τότε Ευρώπης. Αυτή η μάχη μεταξύ Ελλήνων και Οθωμανών παρουσιάζεται επίσης, ως την πάλη

του Σταυρού ενάντια στην Ημισέληνο, ως τον αγώνα του πολιτισμού κατά της βαρβαρότητας. Επιπρόσθετα δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι Έλληνες για τους ευρωπαίους, θεωρούνται ως απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων, συνέχεια του αρχαίου πνεύματος, της δημιουργίας, της αγάπης και των τεχνών. Μέλη των αναφερόμενων επιτροπών ήταν σημαίνουσες προσωπικότητες όπως: ο Γάλλος συγγραφέας Βίκτωρ Ουγκώ αλλά και ο Άγγλος νεαρός ποιητής λόρδος Μπάιρον, ο οποίος επισκέφτηκε το Μεσολόγγι στα τέλη του 1823, όπου δυστυχώς αρρώστησε και πέθανε.

Οι αμέτρητες θηριωδίες των Τούρκων απέναντι στον ελληνικό λαό, συγκίνησαν και κέρδισαν την αγάπη των περισσότερων ξένων λογοτεχνών και ζωγράφων. Μία χαρακτηριστική περίπτωση ήταν ο ξακουστός πίνακας του Ευγένιου Ντελακρουά, που απεικονίζει τη σφαγή της Χίου.

Ο σπουδαίος ζωγράφος, με το αριστούργημά του, καθήλωσε το Παρίσι και κινητοποίησε σημαντικά την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη, υπέρ του αγώνα των Ελλήνων κατά της υποδούλωσης. Μάλιστα ο Ντελακρουά, δεν παρουσιάζει στα έργα του απλώς τη σύγκρουση μεταξύ των δύο λαών, αλλά αποτυπώνει και τα συναισθήματα, όπως φαίνεται στον συγκεκριμένο πίνακα. Το έργο του παρουσιάστηκε το 1824, «Η Σφαγή της Χίου». Πηγή έμπνευσης του αποτέλεσε η σφαγή χιλιάδων Ελλήνων της Χίου από τους Οθωμανούς, που είχε γίνει δύο χρόνια νωρίτερα ως αντίποινα για τον ξεσηκωμό τους. Ο συγκεκριμένος πίνακας, αγοράστηκε από την Γαλλική κυβέρνηση για 6000 νομίσματα.

Μία άλλη εξέχουσα προσωπικότητα από τον λογοτεχνικό τομέα, που βοήθησε όχι μόνο με το ποιητικό του έργο, αλλά έδωσε και την ίδια του την ζωή για την ελευθερία, ήταν ο λόρδος Βύρων. Το εκρηκτικό πνεύμα και η ποιήσή του, ενέπνευσε τον διεθνή φιλελληνισμό και συγχρόνως εμπύχωσε τους Έλληνες πατριώτες, να μην τα παρατήσουν αλλά να δώσουν ακόμα και την ίδια την ζωή τους για την ελευθερία του Γένους. Ας διαβάσουμε μερικούς στίχους από το ποίημά του «Νησιά της Ελλάδος»:

«Στου Σουνίου θα καθίσω τον μαρμαρένιο βράχο. Σύντροφο μου το κύμα του Αιγαίου θα κάνω, από μένα ν' ακούει, κ' εγώ εκείνο μοναχό, κ' εγώ πάνω σαν κύκνος με τραγούδι ας πεθάνω, δεν σηκώνει η ψυχή μου σκλαβιά γη! Χτύπα κάτω της σκλαβιάς το ποτήρι, κι ας πάει να 'ναι γεμάτο!»

Ευγένιου Ντελακρουά, «η Σφαγή της Χίου», 1824
Scène des massacres de Scio, Eugène Delacroix – Musée du Louvre, 1824

Πώς, άραγε, είναι δυνατό να μην συγκινηθεί κανείς με μία τόσο ευγενή προσπάθεια, τον αγώνα της ελευθερίας; Το γεγονός ότι χιλιάδες άνθρωποι θυσιάσαν τη ζωή τους, για να είμαστε εμείς ελεύθεροι, πρέπει αν μην τι άλλο, να μας προβληματίσει. Οφείλουμε τουλάχιστο να επεξεργαζόμαστε και να αξιολογούμε τις «πληροφορίες» που μας δίνονται. Να είμαστε πνευματικά ανήσυχοι και να μην τα «τρώμε» όλα «αμάσητα». **Το σθένος και η τόλμη των προγόνων μας να είναι ο φάρος μας** και να είναι ο οδηγός μας, στην αντιμετώπιση των σημερινών δυσκολιών. Ας εμπνευστούμε και εμείς, από το λαμπρό παράδειγμα των Ελλήνων αλλά και των φιλελλήνων στο ξεσηκωμό του έθνους.

Ευχαριστούμε!

Ψαλίδας Νικόλαος

Δημ. Σύμβουλος Θάσου

Το παρόν άρθρο δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Θασιακή, αλλά και στην ιστοσελίδα της ΑΝ.Α.Ε.Θ. (<https://anaeth.gr/>)